

Таомланиш маданияти

16:31 / 09.11.2025 1058

بَرُّشَلِّا نَعَمَّ لَسَوَّ هُوَ لَعْلَلِ اِلَّصَّ يَبْنَلِا يَنَّ يُّذِمَّرْتَلِا وُدَّوَادِ يَبَّأُو مَلْسُ مَلَو
ئِقَّتْ سَيَلَفَ يَسَنَنْ مَفَّ اَمَّئِاقُ مُكْنَمُ دَحَّأَنْ بَرُّشَيَّ اَلِ مَلْسُ مَلَو . اَمَّئِاقُ

Муслим, Абу Довуд ва Термизийларнинг ривоятида:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам тик туриб ичишдан қайтардилар», дейилган.

Муслимнинг ривоятида эса:

«Сиздан бирортангиз ҳам тик туриб ичмасин. Ким унутган бўлса, қусиб юборсин», дейилган.

مَلْسَوَّ هُوَ لَعْلَلِ اِلَّصَّ يَبْنَلِا تَيَّأَرْ: لَاقَ وَدَجَّ نَعَّ هِيَبَّأَنْ نَعَّ بِيَّغُ شَرِّبُ وَرَمَعَنْ عَ
هُحَّصَّو يُّذِمَّرْتَلِا هَاوَرَّ . اِدَّعَاقُ وَاَمَّئِاقُ بَرُّشَيَّ

Амр ибн Шуайбдан, у отасидан, у бобоси розияллоҳу анҳумдан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васалламни тик туриб ҳам, ўтириб ҳам ичаётганларини кўрдим».

Термизий ривоят қилган ва саҳиҳ, деган.

Шарҳ: Уламо аҳли ичимликни тик туриб ёки ўтириб ичиш ҳақида келган ривоятларнинг ҳаммасини жамлаб, таққослаб, бошқа сабабларини ҳам топиб, ўрганиб чиққанларидан сўнг «Ўтириб ичиш мустаҳабдир, тик туриб ичиш эса баъзи вақтларда жоиздир», деганлар.

خُفِّنَ لَنَا نَعَى مَنْ مَلَّ سَوْوَهَ لَعَلَّ لِي لَصَّيْبٍ نَلَّ أَنْ نَعُوْهُ لَلِضَّرِّ دِيغَسِ بَأَنْ عَن
نَمْ يَوْرَأَ الْيِّنِ إِفْ لَاقَ، أَهْ قُرْهُ أَلِاقَ، أَعْنِ الْيَفْ أَرَأَ أَدَقُّ لَ لُجْرَ لَاقَ فَبِأَرْشَلِ يَفِ
دُوَادُ وَبَأُوْ يَذْمُرَّتْ لَ أَوْرَ كَيْفَ نَعُوْ نَذِ حَدَقُّ لَ نَبَأَفْ لَاقَ دِحْ أَوْ سَفَنَ

Абу Саъийд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ичимликка пуфлашдан қайтардилар. Бас, бир киши:

«Идишга тушиб қолган нарсани кўрсам-чи?» деди.

«Олиб ташла», дедилар у зот.

«Мен бир нафасда ича олмайман», деди.

«Ундай бўлса, қадаҳни оғзингдан узоқлаштир», дедилар».

Термизий ва Абу Довуд ривоят қилганлар.

Шарҳ: Ушбу ҳадиси шарифдан Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг таомланиш маданиятини қанчалик меҳнат билан жорий қилганларининг ёрқин намунасини кўриб турибмиз. Ҳар бир нарсани айтиб, тушунтириш, турли саволларга чидам билан жавоб бериш лозим бўлган экан. Аввал у зот саҳобаларга ичиш одобларидан бирини баён қилмоқдалар:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ичимликка пуфлашдан қайтардилар».

Аммо ҳамма ҳам бу қайтаришни эшитиши билан «Бундай қилмаслигимиз керак экан», деб кетавермади.

Бас, бир киши:

«Идишга тушиб қолган нарсани кўрсам-чи?» деди».

Яъни, «Сиз идиш ичига пуфламанглар деяпсиз. Аммо бир ичимликни ичмоқчи бўлиб, оғзимга олиб борсам, идишда – ичимлик устида бир нарса турган бўлса, пуфлаб юбориш керак бўлади-ку?»

Бу саволга жавобан:

«Олиб ташла», дедилар у зот».

Яъни «Ўша нарсани ҳам пуфлама, балки олиб ташла». Сўровчида яна бошқа савол пайдо бўлди ва у ўша саволни ҳам берди:

«Мен бир нафасда ича олмайман», деди.

Яъни, «Мен идишдаги ичимликни бир нафас билан охиригача ичиб, битира олмайман. Орада нафас олишим керак бўлади. Орада нафас олсам, идиш ичига пуфлашим керак бўлади. Бунга нима дейсиз?»

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам бу масалани ҳам сабр билан ҳал қилдилар:

«Ундай бўлса, қадаҳни оғзингдан узоқлаштир», дедилар».

Яъни, «Нафасинг етмай қолганда идишни оғзингдан узоқлаштириб, нафасингни ростлаб олиб, кейин ичишда давом этсанг, идиш ичига пуфлаш содир бўлмайди».

Одамнинг оғзидан чиқадиган нафасда турли кўзга кўринмас зарарли нарсалар, қўланса ҳид ва бошқалар бўлиши ҳозирги пайтда ҳаммага маълум бўлиб қолди.

«Ҳадис ва ҳаёт» китоби 16-жуз

Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2021 йил 17 июндаги 03-07/3903- рақамли хулосаси асосида тайёрланди.